

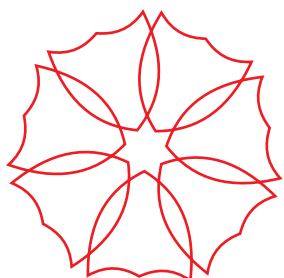
POWSTANIE STYCZNIOWE

Pakiet edukacyjny
Muzeum Historii Polski

Bohaterowie Powstania Styczniowego

Po lewej: ks. Antoni Mackiewicz (1828-1863),
po prawej: ks. Stanisław Brzóska (1832-1865), domena publiczna

1. Przeczytaj tekst i odpowiedz na pytania.

Taką samą świetlaną postacią, godną najlepszych tradycji oficera polskiego, był ksiądz Brzóska. I on miał oddział złożony z włościan, z którym czuł się na całym Podlasiu jak w domu, gdyż był uwielbiany przez włościan, którzy śpieszyli mu wszędzie z pomocą, otaczali go troskliwą opieką. Dawno już powstanie zostało wszędzie zduszone, a ksiądz Brzóska trwał na posterunku z bronią w ręku, nie chcąc uchodzić zagranicę, wciąż niepokojąc Moskali. Dopiero w maju 1865 roku został ujęty i skazany na śmierć przez powieszenie – ten ostatni oficer powstania styczniowego.

Tadeusz Hołówko, *Oficer polski*, reprint oryginału z 1921

1. Jak ksiądz Brzóska oddziaływał na innych?

2. Kiedy został ujęty ksiądz Brzóska?

.....

.....

3. Dlaczego uznajemy śmierć księdza Brzóska za koniec Powstania Styczniowego?

.....

.....

2 ■ Przeczytaj tekst i odpowiedz na pytania.

Ksiądz Mackiewicz wyćwiczył jako tako swój oddział, odważył się stanąć do walki z Moskalami. W okolicy kręciły się liczne oddziały moskiewskie. Lecz ze źle uzbrojonym, niewprawnym żołnierzem trudno było stanąć do stanowczego boju z wojskiem regularnym. To też ksiądz Mackiewicz na czele powstańców uderzał na Moskali, gdy ci nie spodziewali się zaczepki. Najczęściej napadano na nieprzyjaciół w nocy. Niespodzianie napadnięci nie mogli bronić się skutecznie, a oddział księdza Mackiewicza odnosił zwycięstwo, po którym się chronił, nim dzień zaświtał, do twierdzy swojej, do lasu.

Mieczysława Ślęczkowska, *Ksiądz Mackiewicz bojownik za wiarę i wolność: powiastka historyczna z powstania w roku 1863*, Chicago 1896

1. Jaki sposób walki preferował ks. Mackiewicz ze swoim partyzanckim oddziałem?

.....

.....

2. Dlaczego partyzantom było trudno walczyć z żołnierzami rosyjskimi?

.....

.....

3 ■ Porównaj teksty źródłowe z zadania 1 i 2. Wypisz różnice oraz podobieństwa w sposobie walki obu duchownych.

różnice	podobieństwa

4 ■ Zapoznaj się z fragmentami tekstów i wykonaj polecenia.

Liczne obławy moskiewskie pod wodzą Zankisowa pozostały bez skutku; dopiero z powodu denuncjacji wykryto miejsce pobytu księdza – dowódcy. Jakoż w d. 29. 4. 1865 naczelnik wojenny powiatu stanisławowskiego major v. Kremer i żandarm, sztabskapitan Czygrin, udali się na czele 10 kozaków i 2 żandarmów do Krasnodębów Sypytek, gdzie podczas dokonywania rewizji w domu Bielińskiego, przywitani zostali strzałami. Obaj rycerze drapnęli na dziedziniec, a w tej chwili we drzwiach chaty ukazał się ks. Brzóska z rewolwerem w rękę, a za nim Wilczyński, który nabijał i podawał swemu dowódcy broń. Ciągłe strzelając Brzóska począł biec do lasu, ale nieszczęściem potknął się i upadł. Tu schwycił go wachmistrz żandarmów, a choć Brzóska przytknął mu do czoła pistolet, ten jednak spalił na panewce. W 3 tygodnie później, d. 24. maja 1865 r. powieszono w Sokołowie ostatnich powstańców podlaskich, ks. Stanisława Brzóske i Franciszka Wilczyńskiego.

Stanisław Zieliński, *Bitwy i Potyczki 1863-1864*, Rapperswil 1913

Cały oddział moskiewski otoczył nieszczęśliwych powstańców. Dwaj towarzysze księdza Mackiewicza ocalili się ucieczką, jego zaś pojmano, bo jako ranny, nie potrafił się ratować. Gdy Moskale w pojmanym poznali księdza Mackiewicza, radość ich była ogromna. [...] W Kownie zamknięto w więzieniu męczennika za świętą sprawę. Dostojnicy moskiewscy odwiedzali więźnia, prawili mu, że jest ciężkim winowajcą w obliczu cara, przeciwko któremu ośmielił się podnieść bunt. Za występki taki czeka go sroga kara, bo śmierć na szubienicy.

Mieczysława Ślęczkowska, *Ksiądz Mackiewicz bojownik za wiarę i wolność: powiastka historyczna z powstania w roku 1863*, Chicago 1896

1. Co znaczy zwrot „spalić na panewce”? W nawiązaniu do czego powstało to powiedzenie?

.....

.....

.....

2. Jaki wyrok śmierci wykonano na obu duchownych? Wyjaśnij, dlaczego wybrano taki właśnie sposób.

.....

.....

.....

3. Gdzie walczyli ze swoimi oddziałami księdza powstańcy? Czy były to te same tereny, na których ich stracono?

.....

.....

.....

Kartę opracowała: Małgorzata Jaraczewska-Dreger